

„Auseklis“ iznok vinu rejzi par nedelu.

Atbl. redk. adrese: Piterburga, Peterhofskoje sose № 6t. J. Trasunam.

Izdeveja adrese: Piterburga, M. Masterskaja m. 9. u. 6. bz. F. Trasunam.

Rukrokstus un korespondencijas Redakcija lyudz isyuti uz adresi: Piterburga, M. Masterskaja m. 9 u. 6 bz. F. Trasunam. Rukrokstus un korespondencijas Redakcija izsyuta atpakal tikai uz kotra iprikseju lyugumu.

Auseklis

Auseklis moksoj:

par godu 3 rbl. — kap.	par 6 m. 1 rbl. 75 kap
11 m. 2 „ 80 „	5 „ I „ 50 „
10 „ 2 „ 60 „	4 „ I „ 25 „
9 „ 2 „ 30 „	3 „ I „ — „
8 „ 2 „ 10 „	2 „ — „ 70 „
7 „ 1 „ 90 „	1 „ — „ 40 „

Redakcija lyudz vysus, kam ryup latvisu apgaismošana, nokt paliga ar rokstim, korespondencijom u. t. t. un „Ausekli“ storp latvisim izplatit.

№ 29.

Gaturtdina, 2. Augusta 1907. g.

Utrajs gods.

Zemniki pi mums un Orzemē.

(Bejgas.)

Myusu latvisu barni palik bez vysaidas apmocišonas. Vini skraida pa ilu, lomojas, laužas, kaunas un, kad kas aizdud dusmi aba apšķib, skrin uz dzymdynotojim pec želibas. Dažu reiz dzymdynotoji, poši moz prosdami, barnu del sasapleš sovā storpā, dažu reiz lik barnim valiu, sacidāmi: „kū ji barni daris teiras mai'es paaduši!..“ Tai izaug puse latvisu, kuri moz kō uz pasaules nujadz. Topec storp latvisim daudz atsarun taidu, kuri namok gromotā skaitit, namok latvyski rakstīt izaruņodami, ka rokstamu litaru (burtu) latvisu voludā naasam. Topec ari tys nuteik ka myusu latviši mok skaitit tik lyugšonu gromotā, bet, kad pajam avizi (t. i. gazetū), tad atsasoka nu jos skaitišonas; ji soka, ka ši namokut šitō druka skaitit. Senioķ beja ntsarunošona, ka avize asut kurzemniku izluksnē (melē) vasta, bet tagad, kad myusu izluksne pavysam avizē skaidra, atsarunot navaratu nikam, jo tik vysi pa latvyskam mocatu skaitit na tik „pylnigu gromotu“, bet ari cytas gromotas, pa latvyskam rakstītas, ari latvysku avizi.

Ar myusu latvisu barnim izit kai reiz, kai ar tū sina oziti aba spradzi, par kuru roksta kriwu rakstniks Krilows, ka jej vysu wosoru pordzidojuse, un kad zima atgojuse, tad jaj pitryucis baribas. Taidā beidīgā stowuklī, jej gojuse pi skudras paleiga lyugtu, atsawainodama, ka šej wosoru dzidojuse un topec tagad naasut ar kū barotis.

„Ak, soka skudra! Tak tu dzidoji? — „Nu, tagad, ej padoncotu.“ Šitai atbildeja spradzei skudra un palaidia jū bez kaidas baribas. Tai ari nuteik ar myusu latwisešim. Ji mozi byudami, skraida, loksta, lomojas, laužas, kaunas, bet dreiz porskrin jaunibas laiks, atit laiks pelnit maizi pošim,

žids Gedais.

Elizes Orzeško stostiņš. Tulkōjis Draugs.

(Turpynojuoms.)

II.

Nalelu, ar solmu jumtu apsegtu Ignatija Koreibas mōju sinces dalija uz divom daliam. Vinā dzeivōja strodniki, ūtrā mōjas sajminiks ar sajmi.

Dinas dorbi beja beigti. Pirmā ystobā vōrija edinu priķš strodnikim. Utrajā — lelā kambari ar lobu greidu, boltom sinom, nadaudz apkiupejušim gristim daga guns, na krosni, bet lelā kaminā. Uz guns stōveja lels puds. Lisma apgaismoja svātbildem rūtotas sinas, sulus, goldus un kraslus un stōvus, kas ijēmia vysu koktu.

Ignatijš Koreiba tikū beja atnōcis nu lauka, kur beja strōdojis kupa ar sovim strōdnikim. Jis beja nūkarsis un sedeja vinā vestē aiz golda, uz kura beja salykti šķivi, olva karūtes un lels kukuls rūdzu maizes. Koreiba beja nalela auguma, bet stypru misu, plotim placim, vasalu opolu seju un sērmim zamu apgristim motim. Jō saulē nūdagušo seja, grumbas uz pires un sastrōdotōs rūkas licynōja, ka pi šōs mōjas jis ticis na vigli, bet dabojis jū caur gryutu dorbu, caur ašniojim svidrim. Bet todel vysā jō stovā pasarōdija spēks un veselība. Seja rōdija, ka jis mirā ar tū, kū panōcis.

Glūži ūtraids beja gars, koldons cylvāks, pōrvaldniks nu Šumnōs cima, kas sedeja jam pretim aiz golda. Šis cylvāks beja videjūs godūs, kritna auguma, garom kōjom, sortu seju un viltigom acim, pošapzinigs, lūti izvejigs; malnōs usas tikū pōrkloja jo viltigū smajdu. Gērbis jis beja malnūs svōrkūs.

Šudīn, atrisdamis nu tyvokō cima, kur darēja strōdnikus, pōrvaldniks ibraucia pi Koreibas, lai isatriktu un paastu jaunu tupiņu.

Sasarunodamis ar sajminiku, jis aizvinam pasavēria uz jaunū Koreibas mejtu, kura, nasaskotūtis uz sovim picpadsmīt godim, pyvyulka tāva mōjā jau daudz visu.

tad jōsaker pi loma un jobrauc uz svešini doncotu, tys ir josastoj pi pošā gryutō dorba, un reizē — pi pošā lātō, tai ka pisapelnit lūti gryuši.

Myusu tyumsi jaunekli, kai lociši, (jus cyti tai sauc) nikō nazyna un naprut, tōpec pi dorba jus stumda pats padejajs cyttautits, kurs drusku ar liaudim ir dzeiwojis, un zyna, kai kū saukt un kai kū sokt darit. Kad es Piterburgā uz ilom radzu taidus bedigus latvisu jauneklius, ar lomu rūkā, man taišni gauži doros, ka ti dzimtinē naizamoceja nikaidam omotam, un tagad palyka par stumdešonas cylvākim, kuri moz war nūpelnit un moz tur jaukuma, jo dorbs liuti gryuts. Man tyulit iskrin protā tys, ka jo tik latviši naludaletu swatdinom un terga dinom pa monopolem, tyulit ikwinā draudzē parapejā waratu celt jaunu školu, kur myusu jaunekli waratu izamocit kaidam omotam aba plašokai zinibai un tad jau ti pošī latvisu jaunekli byutu atroduši loboku witu, kura atnastu daudzok lobuma jim un ju dzymdynotojim wacuma dinōs.

Atit swatdinas laiks, myusu solu (cimu) olsbudēs un monopolēs pylns liaužu: jaunu puišu, jaunu meitiniu, wacū dādu un wacū bōbu; atsarun ari mozi barni. Wysī jaunekli dzer, klidz, wysaidi dowejas un bliāun, ar kōjom dasysdami. Tai pōrskrin jaunas dinas un pec socas kad nawese libas nu bezprotigas dzeiwes wešonas, a jau wysod ploni ar naudu, seiki ar kaidu prota plašoku apgaismošonu.

Orzemē tō nawa.

Tur jaunekli kawejas ar jaukokim kaweklim, kuri weselibai nakait un atnas jaukoku laika pawadišonu.

Tur jaunekli porskaita awizes, atrun por ku parunot un porsorunat. Ji atrun sowam protam jaukoku kawekli un baribu. Šitaidu celiu — jaunekli školā jau apmociti palik ju dinas ju, gaišoki.

Varēja redzet itys vyss jaj napatyka. Nalela auguma, glūži veļ barns, ejsā katuna uzvolkā, bosom kōjom, jej stōvēja pi guns, pagrizuse sōnus sovam cinetojam un volkōja pērkstu ap glumū kaminu. Guns apgaismōja jōs opolū, sōrtū sejiņu, atspejdēja palakōs acis un leja sorkonu gajsmu uz būrđi zalta dzaltonūs motūs, kas bizēs breivi nūsakōria par placim.

Turpat pi guns, najemdama dalias vejrīšu sarunōs, stōvēja sajmes mōte — gara, izkoltuse sivate. Jōs seja beja pōrklotā grumbom, taj pat, kaj vejam, rūkas tulznajnas un rupas. Bet na tik spēciga un vasala jej beja. Jej izalykos slimiga nūvōrguse. Daudz godus jej beja strōdojuse sātā un uz lauka. Ajzvinam dzemdēja barnus, auklēja jūs un globōja cima kopūs. Tikai trejs izauga vasaļi: itej sōrtā mejtiņa pi kamina un veļ divi dali.

Par dālim Korejba sasaruņōjos ar visu. Stopōnam, kas vaktēja zernius, uz Piterdinu pais divdesmit godi. Par godu kara dinesti un kaj es bez jō pitikšu? Vacums klot — gryuti. Un veļ tik ilgi. Kad Stopōns beja mozs, nagōja veļ tik labi, kaj tagad. Mocijos tik mōjā. Lgotas (tisibas uz atvalinojumu) nikajdas nav. Uz sešim godim is kara klausibā. Varbyut, naredzesim jō vajrs... Un jo veļ kars... Un es bez jō tik pat, kai bez rūkas. Mōte nūsagrizes, izslaucija ar pidurkni acis, bet pōrvaldniks jautri pasmajdidams vajcōja sovam, kaj jis cerēja, nōkušam sivas tāvam:

— Nu, un Jōniuks? Tys jau gon kara klausūs nais, jo beigs škōlu?

Priks pōrsalaidia par opolū, sōrtū Korejbas seju.

— Jōniuks! Oho! jis is tōli, tikai na kara klausūs, bet advokatūs... Ha, ha, ha! Manigs puika; mejl grōmotas, kai žids beibeli! „Es, soka, kaj bejgšu gimnaziju, išu universitetā!“ Ej, dals, — soku, — mocis, par karali tiksi. Bet jis: „na par karali, bet par advokatu!“ Laj ari taj! Mozokajs laj vins Korejba ļaudis izit.

Atit parlamenta laiks (Orzemē parlaments ir tys, kas pi mums Walsts duma), atit welešonas uz parlamentu, zemnikim jau nawajag stostit, kū darit, kū welet par deputatu un tai toliok. Ji jau sen zynoja, kas jim lobok welej un tōpec zyna, uz kū nūlikt sowus bolsus.

Un kad kaidš zemniks teik parlamentā, tad jau tik klausis, kū un kai jis runos. Na tik zemniki, bet pošī mociti weiri klausos jo runas ar uzmanibu un nūpitnibu.

Tagad wel reizi pawaičošu: „nu kō Orzemē zemniki tik gudri?“ —

— „Nu tō, atsoku, ka wini wysi apsamoca sowā tautyskā školā un pec beiguši školu, wini jaunibas laiku napawadej ar ols un brandweina dzeršonu, bet skaita wysod awizes, jaunokas gromatenias, un interesejas par wysom jaunokom religijas, politikas un cytom ziniom.

Kad mes padūmojam, cik pi mums ir interesešonos aba ryupešonos por sowu win latwysku awizi, por sowom jaunom gromoteniom, por školom, tad gryuts akmins tyulit gulst uz sirdi un skumynoj tik daudz, kai kad kas runotu, ka wel daudz godim tymsuma walstiba waldis por wysu Latwiju un daudz swidru izlis myusu tautenias aizstowi, ka pacelt apgaismošonu un padarit tymsus koktus por gaišokim. Kad es šitū rokstu, man tik gauži izaroda latvisu apgaismošona, kai gauži celmalē izaroda aplaistajs rūžu kryuminš, kur nawaida ni zidu, ni pupuru, palykušas tik lapenias un tōs na wysas.

Daži sliminiki napisazeist, ka ji slymi; dzaroji nagrib izarodit por dzarojim, — ji roda ar perkstu uz cytim, ka ti asut wel lelōki dzaroji; tai pat ari tymsi napisazeist pi tymsibas un gotowi sewi aizstowet, ka ši asut dizgon apgaismoti cylvāki. Tai ari myusu latviši naatzeist nikaidas wajadzibas celt tautyskas školas (t. i. latwyskas) tautyskā gorā wastas, jo nagrib atzeit, ka školas war pacelt lab-

— Paldis Divam, tagad ir nauda priķš skōlōšonas. Bet Stopōna nabeja par kū mocit, kū padaris! Citi lajki beja. Bet jō jis lajmigi bejgs kara klausūs, tū tisu wajrok zemes dabos... Pec tajsnibas... Es nivinam nu sovim barnim pōri nadarišu, vysim dušu vinleidzigi... Priķš manis un mejtene tajds pats barns! Jej dabos tik pat, cik brōļi... Redzi taj!

Pi pedejim wōrdim pōrvaldniks styprī nūsorka un pasavēria uz mejteni, kas stōvēja pi kamina. Jis grizes pi jōs tik nagajdūt un stypru bolsu, ka pat Koreiba uz jū brejnōdamis pasavēria:

— Par ku jyus dūmojit, panna (jaunkundze) Jadviga?

Mejtene natejcia ni wōrda, mudigi steidzias laukā nu kambara, bet durovōs pret kaut kū atsasyta. Atskanēja skani smikli. Sasasyta divi jaunās golvas, tai kai trūksnis atskanēja pa vysu ustobu. Mejtene sajēmia piri rūkā un smejas vysā golvā. Taj pat smejas ustobā inōkdams sešpadsmīt godu jauneklis, audakla bluzā, blisi par placim. Ar vinu rūku jis nūjēmia gimnazista capuri, ar ūtru uzmetia uz golda nūsautūs putnus. Jam leidza kambari iskrēja pricigi smilkstedams nalels suns, taidš natejrs, ka gryuši beja nūteikt, kaida jam spolva.

Jauneklia seja taj pat, kaj mōsaj, beja opola bolta, bet na tik weseliga.

Tagad jej mirdzēja nu prika. Pirmū reizi šimōs breiwidinōs tāws jau atwēlēja pajemt blisi, un izit pameditu. Un jis nūsōwia diwas pejles!

Sajmas mejluliam inōkūt, wysi sasakustēja. Korejba ar sowom sastrōdotom rūkom aplyukōja atnastūs putnus.

— Kritnas pejles, tajdas tuklas! To to saun, razbojniks! — Pi tō jis smejas pylnā koklā. Pōrvaldniks nu Šumnōs ari piwylka ar sowu rupū bolsu un izwajcōja Jōniuku, kur jis medējis, itejcia jam jaunas witas un sowu suņi — ejstynū ponteri! Mote nūjēmia dalam blisi un ar priķšautu nūslauchu swidrus nū jō pires. (Turpmok veļ).

wiu augši wysaidu saprasšonu un zinību. Tōpec pi mums latwišim nawa sowa školotoju, sowa skreiweru (pisaru), sowa ērgelniku (warganistu) sowa amatniku, sowa tērgoniū, mērniku un tai toliok. Ikwins apgaismotoks cylvāks ir cyttautis, un mes tik cytim kungim mokam kolpot. Pat deputa— zemnika nawaram izwēlet (izlasit) nu zemnikim, jo taidam deputatam zemnikam byutu jōsed Dumā muti aizmidzis. Zemniks tak pi mums moz jādž, kas tys ir deputats, na tik kū cytu moces jis nūjegt un palikt por zemniku aizstowu. — Kad saleidzinojam myusu zemniku ar orzemes zemniku, tad josorgst nu kauna aiz myusu zemnika timsibas. Myusu zemniks palik, kai barns pret izaugušu cylvaku, ar tū tik starpību, ka barns wysporīgi wel nasamaitots, bet myusu zemniks laikam labwin pacarsts aba pamāitots. Jjus tad tautas labweli un aizstowetōji, jjus apgaismoti un izgleitoti tautiši, kurim ir laimejis dziliok pazeit Diwu, tykumību un gūdigoku šozzemes dzeiwi, jjus, radzādami zemniku tymsumu un aizaceršonus timsibas klepi, naapcitynojit sowa sirdis, naporstojit klauzdzynot uz zemnikim, jo cytaiž wini pošī nu sewis nu miga napasamuss. Klauzdzynojīt un nikod naporstojit klauzdzynojūši, un tik tod waresit sagaidit tautas pasamusšonus! Nikaida tauta uz reizi nasakeria pi gaismas. Bet myusu tauta sewiški gryuši it uz priekšu, jo jej septinu symtu godu laikā wairok ir nūworguse un cīšok ir sasamaitojuse wysaidu gryutu apstokliu del! Wysi tad, kam Diws dewis kaidu spēku kolpot sowa latwišu tautai, dudit kaidu waradami paleigu, lai jauna paaudze waratu sasnegt laimigoku un gūdigoku dzeiwi! Wysi, kam war, izrokstat „Ausekli“; kur atrunit pamocišonas, syutat barnus uz školom, pameti monopoles un oisbūdes un kad, kur byus warams nažalojat nau— das jaunai latwyskai skolai. Tik taidu celiu myusu zemniks wares saprast, kai pacelt uz augšu saimestibu. Tik tad wares pi wacuma sagaidit jaukokas dinas.

Bz. K. Skrināda.

„Nasalomojit!“

Wysā pasaulē, war byut, gryuti ir atrast taidu woludu, kura tik poš sliw ar lostu un lomošonos wordim, cik sliw kriwu woluda. Tys jau moceitim liaudim zynoms, un nikas tam pretim nasatur. Tōpec ari kriwu liaudis, turadami taidu pi sewis bagatibu (tik kū garum manis porgoja kriws un stypri lomojos bez kaidom dusemem laikam milestibu izrodidams), nabož tō monta smilktis, bet litoj jū uz wysom četrom pusem.

Kriws, kur lai gōjis, jis bez lomošonos apsait nawar. Wysaidas „motes“ wordi aba maciugawo— šonos (kai tō sauc pi mums) lāc nu mutes, kai leita laikā nu padebešim krait lases. Kriwam, kad weicas lita, jis nu pricas lomojas; kad lita nasaweic, jis lomojas nu sasadusmošonos. Kad kriws dusmigs, tad jau lostu wōrdi lāc bižok un rupok.

Kriws, kai asmu pats ar sowom ausim Piterburgā dzerdejis, byudams dusmigs, tē pat kristos un lyudz Jumprawas Mārijas, lai jam atlaiž waines, un tē pat porsakristejis, otkon lomojas. Taida jau kriwu mūde un taidis gors.

Na moz lomošonos nūteik ari bez kaidas waines. Pimāram sasateik diw braucēji (kai tys wyswairok nuteik pilsatōs) un jau jim, warbyut mēle tik niz, ka nawar porsameit tys tō naaplomojis. Kriwi, warbyut, tik ir saroduši ar lostu wordim, ka bez lomošonos runai naw taida dailuma un smaktis, wysleidza kai ediniam, kad nawā sōlia.

Ka sokt lasit lostu wōrdus, tad gryuši tim atrast golu. Waratu lodetis ilgu laiku un wel jaunoku lomošonos wōrdū napitryuktu! taidis jūs ir daudzoms.

Nu tō warbyut daudzuma kai nu kaida olūta smel sew lostu wōrdus cytas tautas. Nu tō pat olūta smel ari myusu latwiši, kuri piroduši ir pi lomošonos.

Leidz šam, kai war manit, myusu Latgalijā naw bejis litota lomošonos lelā mārā. Ticiba ir jūs satirejuse nu brismigim lostim. Tōpec daži latwiši, kad jim wjadzejis izsacit „walnu“, ji ir litojuši: tō witā cytu wōrdū „malns“, lai waratu lostu sameikšinot un nikam aušu nasopynot. Bet tagad, kad pi dažim woja ir palykuse ticiba, war izdzerst liuti daudz lostu un lomošonos wōrdū. Dažōs sātōs, wyswairok, kad gaidamas dalibas, war izdzerst liuti sopigus lostus un lomošonos. Wōrdi pajimte nu kriwu woludas, kai zēni, kad bērst nu maisa, skrin nu sadusmotus mutem.

Kaidu reizi Jauna Goda wokorā Piterburgā dagōja man braukt pa pilsatu pa kaidom wjadzibom. Es tōs braukšonas un šudin — nawaru aizmērst. Es na todel tū wokoru turu protā, ka man beja gadejums izdzerst kriwu woludas bogotibu ar lostu wordim, bet tōpec, ka es wel nabeju dzerdējis tikdauz lostu winā un tymā pošā laikā. Wejputniu tulaik nabeja, bet wejputniu witā laksteja pa gaisu lostu wōrdi. Nawareja ni sulia porbraukt, ka nu kuras puses ausis naiskritu kaidis jauns lostu words. Tej lomošonos, kai kaidis putnu pulks, pawadeja mani wysu celiu.

Kad es izsoku tū wōrdū „pawadeja“, caur tū pawysam nagribu pasacit, ka kriwi lomoja „mani“. Na, ji pawysam nasaweria uz mani, bet lomojos, jo beja taidis jauks wokors, ka wysim laimejos labwin išmaukt. Tod kai, warbyut, golwā nazkas namirigi grizes, tai ari gaisā grizes lostu wōrdi bez kaidas saprasšonas un kortibas.

Kad es tū wokoru saleidzinoju ar tū, kas nūteik tymā poš wokorā pi mums Latwijā, es nūmonu, ka pi mums lita lobok stōw. Bet ir taidi breiži, ka ari myusu latwiši sakreit kriwā, un ar lostim pawadej kod wysu wokoru, kod wysu reitu.

Taidā gadejumā, es waicoju sewis, nu kurines myusu latwiši izzynojūši tus kriwu lostu wōrdus un nu kurines wini ir izamocejuši tai lomotis?

Man likas, ka myusu latwiši izamoca lomotis wyswairok karadīnēsti; pec to uz pilsatom braukodami un golā — kod nakod sowā kriwiskā skolā.

Kad myusu jaunekli nūit karadīnēsti pildetu, jim teik zynoma Kriwu woludā ar wysu sowa lostu montu.

Ji dzerd, ka wysi kriwi, lomojas nu witas, naizjamūt ari augstoku načalniku. Ji pamozam dait pi tōs pōrsalicynošonos, ka warbyut, lomotis naw taida nagudra lita, un ka lomodamis cylvāks izroda cik nacik sowa protu un drustumu. Tai pa mozam wini piroduši pi lostu wōrdim grizas nu karadīnēstis uz sātu un tur, kai pasaliledemi, uz wysom pusem bōrsta sowus nūmilotus wōrdus.

(Turpmok bejgas.)

Par awižu skaitišonu (lasišonu).

Leidz cik daudz ir zynoms pa solom zemniki, pi awižu skaitišonas gryuši ir piradynojami. Lai gon wuiciti latwiši, sowa tautišu zemniku milioitoji napikusdami pyulejas aizrodit, cik mums ir wjadziga latwysku awižu un gromotu skaitišona, bet wel lela dalia nu myusu zemnikim ir taidu, kuri uz šū litu weras, kai uz swešu un gluži nawajadzigu. Tej zemniku dalia, kura pyrmok nasajuta myusu woludas apspišonas, tej pat dalia tagad nasajut dōrgas del myusu breiwibas. Bet lai stipri padu— mojam, kai mes lai teikam tywok pi apgaismošonas, jo na caur awižu un lobu gromotu skaitišonu? Mes zemniceni nawarim apgaismošonas ziniā leidzynotis ar kungim un bogotim liaudim, kuru bārni nu mozu dinu redz nu sowim dzymdynotōjim gleit— aspsaišonas, un dzerd gudras runas. Bet nu kurines myusu bārni nu mozōtnes lai daboj redzet gleitas apspaišonas un dzerdet gudras runas jo mes pošī asmam timsi. Paruna soka: „okls oklām nawar celia rodit“. Tai un mes zemniceni, byudami moz apgaismoti, nawarim piklojigi pamocit sowus bārnus. Mes priwatu apgaismošonu warim igyut pošī sew un sowim bārnim winigi tik caur awižu un grōmotu skaitišonu. Myusu winkorša zemnika dzeiwe nareizi porit nu mozu leidz wacim godim tai, ka reti kod godos pasarunot ar gudrim un mocitim cylvākim; bet awizes un gromotas skaitidami mes, solas zemniceni, cik pateik warim runotis ar pošim gudrokim un wuicitim liaudim: jimōs warim atrast runas kēniniu, baznickungu, kungu, un cytu izgleitotu personu, jo awizes un gromotas roksta pa lelakai dalei wuiciti wejri. Ti myusu tautas broli, kurim ir laimejis pabeigt augstokas un widejas šokolas, caur tū byudami augšok pacalti, skajdri radzādami myus pa lelakai dalei agrimušus timsibā, pošī byudami mozturigi ar nauđu un laiku, izlitodami breiwibu, ar Diwa un sweštaišu labdaritoju baznickungu paleigu soka izdawot awizes myusu woludā, caur kurom tagad mudynoj myus nu timsibas miga. Ji gotowi, jo byutu warams, mums ilikt sowa sirdi un prōtu, gotowi sakert aiz ausim un pacelt myus wysus uz augšu.

Bet žal, ka mes na wysi paklausom bolsu myusu labwelejoju. Nawins nasdamis par gudroku pisamej nu awižu, cyts nagrib byut apgaismots, cyts wel runoj: „kuta, soka, ti wuiceti daris na—

rakstejuši awižu, ji nu tō peļņejas!“ Tai runodami, mes doram lelu ryugtumu sowim labdaritojim, kuru tik moz ir. Kas wysod sowa awizi ir skaitejis, tys labi zyna, cik gryuši tej myusu winigō awize ir izturama — tai ka tik-ku spej dzeiwot*). Na reizi sokom: „kad mums ir laiks awizes skaitit, jo wysod gryuši jōstrodoj?“ Tys gon ir taisniba, ka ryupi— gam zemnikam wysod ir pylnas rūkas dorba, na tik wosor, bet i pat zimas laikā. Bet kam ryup apgaismošona un ir loba griba kū lobu wairok zynot, tys atrun gon laiku pasaskatit gromotōs un porskaitit awizi, jo saimistibā ir liuti daudz taidu litu, kuras nu gromotu un awižu win war izzynot; pat gryuši nūsakomojušam zemnikam atpyutas breidi gromotas paskaitišona dora meilu kawekļi. Kad jau pōrit wosora, pōrit lelajs dorba laiks, socas rudins, teik strupokas dinas, dažim zemnikim socas breiwoks laiks, tulaik wokorūs weiriši aba puši it da solai pi kaiminim, wasalom stundem sed peipedami, pliapodami tukšas runas, laikam par sewi labi, par cytu slikti, — sowa zyrgu teikdami, kaiminia lūpu nupeldami un t. t., a tam laikam sokam, ka mums naw laika paskaitit awizes aba gromotas! ... Biži win žalojamis, ka awizes skaitūt aba klausūtis, daudz kuru wōrdū nawarim saprast. Tys pa dalei ir taisniba, ka mums wuicitu liaužu runas un rokstu sators gryušok saprutams, bet tej ir golwonō imesle myusu timsibas, ka sowa eistas woludas labi nasaprutam; par tū tai ir napacišami wjadziga lita mums kai dreizok ar milestibu kertis pi skaitišonas, aba klausišonos sowa awizes un gromotu. Kū wairok skaitišim, tū dziliok saprasim gudroku rokstu saturu, un winigi caur tu weicynosim storp sewim sowa latwyskas woludas kupšonu aba kuļturu un daudz ko jaunoka izzynodami, tiksime pošī gaišoki un sapratigoki. Del pimara jemsim kolupa draudzē dažas solas. Pyrmok kad wel myusu woluda gryuši beja apspista, dažōs solōs jau beja tej iteicama mūde, kad par nedeli wys kuram nu kaiminim gadejos byut Dwinskā, tod tys, koč kriwisku kaidu awizi aba telegramu nupercis, atwedīa. Tū zynodami cyti kaimini pec atrpōwešonas Diwalyugšonu baznicā, swatdinom wokorūs wysi sasalaseja winā witā, zimas laikā kurā ustubā, wosor uz ulnicas. Wins, kurš lobok moceja skaitit, skaiteja, un cyti mirigi klausejos; kurs sapratigoks nasapratigokam kū lobu paskaidroja, un tai wysi tūs solu kaimini pa mozam nōcia pi lelōkas skaidribas pat ar taidom litom, par kurom pyrmok nikō nazynoja. Jo tūs solu liauds nūjēdzia nu swešas woludas awizes igaumet kaidu lasi gudribas, tod jau drūši war ceret, ka sowa dzymtas woludas awize aba latwyskas gromotas pi jim labprot teik pijemtas.

Tagad jau ari Leiksnas draudzes dažōs solōs taidā pat mudē „Auseklis“ nu wysu kaiminiu kupigi ir izrakstits un skaitits, pi kō wairok paskubynoja sowa parafijas apraudzišonas laikā myusu Leiksnas drauzes Cinigajs dweseļu gons, baznickungs Springowičs, par kū jam nu myusu lai byus pateikšona.

Pec pimara augšok minetu solu byutu iteicams tai darit pa wysom latwišu solom, jo ikwinā solā, koč wina persona ir taida nu pušu wai nu meitu, kas labi war latwysku droku skaitit, war pa bidram latwysku awizi izrakstīt, pa swatdinom wokorūs sasapulcejušim skaitit un paskaidrot.

Pi taidas kōrtibas pa solom storp kaiminim augtu lelōka saticiba, gaistu dusmes, un mēliu nosošonas, kuras storp kaiminim jauc kortibu un cel namiru.

Moz-zemniks J. S.

Mozas tautas un lelas.

Tai jau nu myuža isokuma beja, tai un tagad ir, ka styproks aba specigoks apspīž wojokū, pajendams ju zam sowa waldibas. Tū taisnibu piroda wel jauns westures fakts — Korejas pajemšona zam Japonijas waldibas.

Leidz žam Korejai beja sows Keizers, sows karaspraks. Jaj beja apsulita patstowiba un naaizkeramiba nu cytom tautom. Tū sūlejumu dewa Korejai Japonija, kū pastyprinoja dažas Europas lelōkas Walstis. Wyss beja laimigi; bet nawareja tai lita postowet, jo padeja kara laikā ar Kriwiju, Japonija beja uzstodejuse taidu paragrafu, lai tū Kriwija parakstitu, kurā teik paduta Japonijai breiwiba rikotis Korejā, kai jej atrun par wjadzigu, pi kō Kriwijai naw breiwi pretimturetis.

* Awize war dzeiwot tik pateicūt uperom nu baznickungu puses. Pelnias nikam naw Red. pizeime.

Kai reiz tagad Japonija ir atroduse par wadzigu nūcēt nu tronia bejušū Korejas keizeru un jōs karaspaku atlaist, istotut tō witā sowu karaspāku nu Japonijas.

Nu, Kriwija tak jau nawar nikō te paleidzet, bet cytas Europas Walstis, — kū tos dora? Jos wysas klus, jo kaida jom nalaime nu tō, ka Koreia byus wysā zam Japonijas waldibas. Jom ir sowas wadzibas, un draudziba ar Japoniju taipat wadzīga. Tai tad lobas satiksmes paturešonas del, styprokas tautas klus un dalaiž spist mozokas tautas.

Tai jau uz pasaules nūteik. Tu cylvēcin ar lelu cišōnu nūbeigsi kaidu školu leloku, tewi tures par cylvāku un rekinosis ar tewi. Byusi nūmalē, nikas par tewim napimines. Taipat nuteik ar mozokom tautom. Kuras pizacel, kai pīmaram Amerikaniši (Sawinotōs Walstis) un satur wairok spāka, ar tom styprokas Walstis rekinojas. Bet kad redz naspāku, aplaiž. Tai beja ar Puliju, un cytom mozokom tautom, tai tagad nūteik ar Koreju, kuru wysā aizwaldeja Japonija.

S k u d r a.

Celiu taisiņa.

Šūpawasar myusu latwiši zemniki nawareja nūsapricot nu tō, ka celiu taisiņa jau jim nuwarsta nu kokla, ka, pa jaunam lykumam, krunš pajemis tū slugu uz sewis.

Zemniki beja dazynojuši, ka krunš mokšoūt por celiu taisiņonū četrupadsmit rubliu nu werstes tam, kas tū dorbu nūjemšūt. Rodejos, ka celiu taisiņonas gryutumš uz wysim laikim nūgozts nu apgryutynotim zemniku placim. Bet kas tū dewis! Wosor, kad 3 junija topa padzeita Duma, leiksnišūs, kolupišūs, (nazynu par cytom draudzem, jo Juzūpawas draudzē pa šaj dinai nikas uz celiu taisiņonū nadzan) beja laists pisokums „tyulit, bez atlikšonas stotis pi celiu taisiņonās“, kū wini ir izpildejuši.

Zemniki, lai gon ir pisokumu izdarijuši, tūmar ji sowā storpā ir izsacejuši šaubešonus, kōpec tai winim asūt lykts, jo pawasar nikas ni worda nāsacejis par celiu taisiņonū? . . .

Lai lita palyktu skaidra, mes te parunosim par jū ilgok.

Tej lita jōizskaidroj dziliok ari topec, ka daudz ir raudošonas uz muižinikim, ka ti asut atlaisti šimā gryutumā bez wysaidom pyulem.

Pec Kriwijas lykumim, nu cytkortejim laikim celiu sluga bejuse uzlykta uz zemnikim un taipat uz muižinikim taidā kortibā:

Muižinikim beja jodud bez moksas „mežu“ del tyltu taisiņonas pa wysim lelajim celim un „žwyrū“ (aba grantu) del pošu celiu taisiņonas; un zemnikim beja jōtaisā celius.

Tai lita ir stowejuse ilgus godus leidz poš padejam godam. Pagojušu ruden, Zemstwa beja izlaiduse jaunu lykumu.

Bet jaunajs lykums tai naskaidri salykts, ka jū war izstostit diwejadi, un pisasit pi nataisnibas nawar.

Pec jaunō lykuma ir uzlykti uz zemnikim un muižinikim kaidi nudukli celiu taisiņonas del. Tad jau nu tos sakrotas nu wysim naudas par celiu taisiņonū nu winas werstes moksos 14 rubliu (wai 15 rb.) tam, kas sowā apgabalā tū dorbu nūjems. Wysi byus breiwi nu celiu taisiņonas, kai tys beja numonoms šūgod leidz 3 junija. Bet pec cytim lykuma paskaidrojūmim, atcalta asūt tik tyltu taisiņa nu zemniku kokla, bet senejajs lykums palicis sowā spākā, kai tū radzam tagad pec 3 junija. Tai tad lykums naw skaidrs un ju grist war uz diwejom pusem. Lita byus atkariga nu Waldibas irednim: kur iredni saprass lykumu, ka zemniki un muižiniki jau ir breiwi nu celiu taisiņonas, tur nikas nadreikstes zemnikus un muižinikus pi tō spist; turpretim, kur iredni saprass, ka uz krunia rekina palikut pec jaunō lykuma tik tyltu taisiņonas pinokums un cyts wysš išut pa wacam, tur zemniki otkon tops dzeiti pi celiu taisiņonas, kai tys nūticis leiksnišūs un kolupišūs, un nikam nawares bez atbildibas atsaranot.

War nūžalot, ka Witebskas Zemstwas lykums ir izlaists na tai skaidri, kai byutu welejams, bet cikam kas zemniki ir pōrspelejuši. Mes liuti weletus, ka muižiniki, kam ir lelōks swors un spaks Witebskā, paleidzatu nūwerst nu zemnikim šū gryutumū, t. i. lai pipaleidzatu izdut šimā litā lykumu, un padaritu ju skaidru zemniku lobumā, cytaiž uz wysim laikim paliks wacajs lykums, ka „muiža dud žwyrū

un mežu del tyltim un zemniki taisa celiu“. Jau noka tik i byus, ka tyltus taisis tyltu taisiņonas nūjemeji.

Skudra.

Nu Pūlijas.

Kelcu avize pasnadz šausmigu ziniu por baznickunga Švarca nunovešonu. Nakti, kad baznickungs gulejis, slapkavas dagojuši pi jō mojom izsōvia por lugu ustobā un uz vitas nūnoveja baznickungu, jo lūdia tykuse sirdi. Pec tō slapkavas izrovuši luga ramas ileida mojā bez kaidas nu myrunia pretimturešonas. Tad saseja kolpus un lyka parodit, kur guliut baznickunga nauda. Kolpi atbildejuši, ka lai baznickungam un asūt cik naudas, bet pi sevis jis naturut jos daudz. Slapkavas, tam natycadami, socia moju porkratišonu, bet atroda tik šaidas-taidas lobokas litas un ar tom maukuši prujom. Nasen Liublinā kaidš slapkava (kurs reizē bejis ari por agitatoru) kam nabejis pylna prōta, beja uzbrucis katoliu veiskupam Jačevskam, — tikai nukaut jo nasaveicis; apsagoja ar ivainiošonu viņā rukā. Bet šū reizi baznickungam uz vitas topa atjemta dzeiviba. Sorgoj Diws, kaidi tagad laiki! Tu naktis vydu gulesi maigu migu, un tevi kaidš liaundars var, atgojis, nunovet. Brismigs graks! . . .

Kas stoikas nūcelia?

Ilgī myusu zemniki beja apgryutynoti ar tai sauktom „stoikom“. Kū jos zeimoj, wysi tū zyna un paskaidrošonas nawajag. Tagad tōs stoikas ir nūwarstas nu zemniku kokla. Laikam zemniki gribatu zynot, kas jim tū nataisnibu nūgryudia nu kokla, kai kaidu gryutu slugu? Nu druša oluta asam pasmaluši šū ziniu un jū pasludynojam awizē, lai zemnikim teik zynoms tys cylvaks, kas ir sapratis jūs wadzibas un nataisnigu wordzynošonu. —

Tys cylvaks ir Preiliu muižas ipašniks Gulkewiča kgs. Jis ir pyulejis šimā litā par zemnikim un jam ir weicis nūwerst nu zemniku placim šū gryutu nostu — „stoikas“. Diws jam lai atmoksoj! Mes nu sewis izsokam welešonus. ka Diws dutu wairok taidu muižiniku, kuri leidzjyt zemnikim un pyulejas par jūs dzeiwes atwilyņošonu.

Pi Latwišim.

Drusku par leiksnišim.

Daži leiksniši izlasejuši 21 „Auseklia“ numerī gobolu: „Waj, kaidš kauns kolupišim“, pisasmeja sowim kaiminim kolupišim un kai farizeji saceja: „Paldis Diwam, ka mes naasam taidi, kai ti kolupiši“. Otkon cyti runoja muitinika woludu. Šajā gobolā es i gribu parōdit, ka pedejim beja taisniba.

Kunga Cipliuka rokstā stipri nūsmodeti kolupiši, un jū wacokajs Kokanis wyswairok. Man likas wysi kolupiši gon nawa taidi, kaidus jūs lyka mums priškā kungs Cipliuks. Kai ari wysur, Kolupa draudzē ir smodejamu liaužu. Taidš wacokajs Kokanis un cyti jam leidzigi patiši ir pelnejuši kaunu. Bet ir loba tisa kolupišu, kurai tys kauns nimoz napidar. Zynoms, izškert gryut; un par winu jociš cytim napelnitu kaunu.

Runodams par leiksnišim, es agrok teikšu ka storp jim atsarūn daudz cylvāku, uz kurim nimoz nakriss tys, por kū es te runošu. Bet lelōka dalia druši wares tū jemt uz sowa rēkina.

Zam leiksnišim es saprūtu, na tik latwišus, bet ari kriwus un pat pūlius, kas dzeiwoj Leiksnas pogostā, kai muižinikus, tai ari jū kolpus.

Leiksnas pogostā ir nu senejim laikim septinias lelas muižas, wina odotu fabrika un ols bryuzis. Muižas ir pūliskas. Pūliskas jōs ir na par tū, ka tur pūliski myuri waj paši apdzeiwotoji ir pūli, — na! Myuri — ti ir taisiti nu latwišu zemes materiala; latwiši leja sowus swidrus, jūs taisidami un wel wairok leja jūs sataisejuši: kas tak nazyna, kai rejiniki un pistōwi (stōrostas) reizelioja zemnika mugoras un, dzeidami jūs pi dorba, dzyna padejus jim swidrus.

Muižas apdzeiwotoji ari lelōkā daliā latwiši: tikai muižu ipašniki ir pūli. Muižas tūmar ir pūliskas, — todēl ka tur gors pūlisks. Tys gors waldej na tik muižōs, bet ari orpus jom: fabrikā un jau drusku pa solom. Kai slimiba leipst pi nateirokas un wōrigokas misas, tai ari šis gors it orpus muižom un leipst storp timsokim un wojokim lat-

wišim. Tys porsapūliošonas (porsapoliacešonas) gors apkloja wysu Daugawas krostu, socūt nu Dwinskas leidz pašai Leiksnas muižai. Adatenia, Paguliankas, Paukštes, Jaunošani, Ribōki, Tylda sloboda un pa daliai Augšgališi nu latwišim palyka par . . . par kaidim, nazynu, tik na par pūlim, lai gon jū nūdums beja palikt par taidim. Tawim un wairok mōtem napatyka latwyska woluda, todēl ka latwyski runoj tik „mužiķi“. Un ši mociškūt sowls bārnus „pa poliskam“, t. i. pa kungu woludai. Un kas nu tō izgoja? Motem izgōja prica, ka bārnī jau pa latwyskam narunoj, bet runoj cytaiž: ji paši nazyna, kai tej woluda war pasasaukt. Teiri latwiši par jim runoj tai: „balbatej ni tō pa poliskam, ni pa kriwyskam“, eiši sokūt, — pa boltkriwyskam, kai runoj „sipaki“. Tys pat jau nūtyka pa Leiksnas pog. muižom un fabriku. Taidi „poliaki“ grib ari pa drebei atsaškert nu latwišim: nanosoj ji palākū sātās austū sworku, bet wairok milioj nosot malnus sworkus; ji dūmoj, ka nu tō ji byus gudroki un cinigoki. Kriwu paruna soka: Na drēbe dora cylvāku par gudru, bet prōts“. Tō myusu jaunizcaptajim „korkla šlektem“ nawajaga aizerst. Tys wysš piroda lelu storp daugmališim tymsibu, kura, kai nu rauga (mīlem), celias nu muižu „pūliskō“ gora.

Atstosim šū Daugmali un pasastumsim biškīt uz pogosta pusi. Garam idami apsawērsim ap monopoli apļeik un ikšā. Ir dinas, ka pi monopoles liaužu wairok na pi baznicas swātku dinā ubagu. Dzer uz lelcelia un wad wel uz sātu. „Prigoworu“ un „sūda“ dinōs pi monopoles ari liaužu pylns. Sasaduši wysi šī monopoles ubagi sed celmolā un plīpojoj, dzer un sprīž; tur na reizi nuteik tisa: kas wairok buteliu uzlik, tō werss pi tisas. Tai tad „monopole“ leiksnišu dzeiwē spēlej lelu lūmu (rolī). Naw ari kū breinotis, ka par goda laiku monopolē leiksniši atstoj ap picpadsmit tyukstūšu (15,000) rubliu teirā naudā. Bailiga dzeršona. Krūgā palik ari na mozok; un Dwinska pelnej nu jim tikpat, na mozok; kupā jau četruodesmit picas tyukstūšas rubliu (45,000). Ka likt pi tam klot wel tū olu, kuru ji dora sātā nu sowim mižim, kurs jim moksoj wysmozokajs pidesmit tyukstūšu rubliu, tad izis, ka leiksniši godalaikā nūdzer tai uz symtam tyukstūšu rubliu (100,000 rubliu!). Tik izaplātuse dzeršona storp leiksnišim! Ar šū naudū leiksniši waratu cik školu dybynot, cik gudru weiru nu sowas draudzes laist un cik lobuma wel pašim nu tōs palyktu.

Šej nudzartō naudas suma jau skaidri rōda, cik leiksniši ir tysi, cik jim školas ir wadzzigas. Bet ji wel narunoj par školu. Cyts pasacis: „mums tak ir klot pi pogosta škola“. Ja, ir gon; bet kaida jej ir? Jo taidam runotojam byutu ustoba bez lugim, bez durawom, wysa winūs caurumūs, škerbōs, un jis žalotus zimas laikā, šam naasam ustobas, un jo es teiktum: tew tak ir ustoba, — nazynu, ku taidš atbildetu. Es dumoju, jis atbildetu man: „nawar jājā dzeiwot: tur solts un wēji skraida“. Tai ari myusu skolā ir: jos mociba ir del mums solta un wejainia. Un patiši, waj pogosta škola dud tū, kū kotrai skolai barnam jodud? Waj jej dud sowas ticibas, woludas zynošonu? Un waj leiksnišim pat ir gribešona, ka škola šitū dutu? Man likas, ka wysa to nawa. Jo leiksnišim ryupatu sowu bārnū apgaismošona, tad ji gon naklusatu dzardami un radzadami, kai jū skolotojs sed pi buteles, na pi barnim. Ir laiki, ka skolotojs pa naz' cik dinu nu witas ir „slyms“, un bārnī moldos bez wysaida dorba, aprunodami un pismidami „slymū“ skolotoju.

Dzērdeju — Leiksnas draudzes saiminiks, bz. Springowičs gribš pi baznicas celt školu ar latwysku woludu. Nūdums dyžan jauks! Lobums nu šōs školas byutu desmitkōrt lelōks, na nu pogosta školas. Leiksnišim tik jōsapricoj win byus nu šō projekta. Bet es nabyudams par paragūni, zynu kai lelōkō leiksnišu dalia sajems šū skaitū projektu. Ti, kam tagad bārnū nawa, pasacis: A, par kū ta es likšu naudū, ka man bārnū nawa? Kam ir, tys lai unlik. Dzarojs sacis: „Es par tū naudū lobok izdzeršu; kas nu tōs školas . . .“ Tymss un naprōtigs cylvāks tik i war tai runot. Aiz taidom woludom cytim gudrokim byus jociš un jōklus. Es dyžan gribatum, ka munas dūmas byutu nataisnigas; lai Diws dud, ka leiksniši paroditu sowu prōtibū, ka kot šajā witā jū spridums byutu gudroks par kolupišu un bradaiziš. spridumu. Par kaidim sewi leiksniši parodis, redzesim dzeiwōjūt. —

Leiksnits.

Nu Leiksnas fabrikas.

Padejūts godūs pi fabrikas calušos jaunas ols un brandiweina budes. Wysleloka dzeršona nūteik pi Gipteru Juzines, latwites un pi kaidas kriwites, kuras pawordes naspejom izzynot.

Ikwinu sastdin un swatdin nūteik kozu lig-smiba, wyswairok pi Gipterines. Kò tur nawa!... Natol nu tò, ka nuteik taidas litas, por kaidom naw werts te piminet.

Kas nūteik tymā meneša dinā, kad strodniki pajem lūpi, sorg Diwen!...

Žāl klausētis, ka fabrikas daži strodniki, labi pelnedamis, naizlitoj naudas uz lobu merki, bet palaidnigi palaiž uz mulkigu dzeršonu.

Wini waratu, kam ir sowi barni, sytit jūš uz školom uz Dwinsku, a kam nawa sewu barnu, waratu dut paleigu tywejimim radinikim waj ari pawysam swešim, lai tik latwišu tautai atnest kaidu lobumu. Bet tamlaikam kaidas zaudejums!... Kai bērniški laiž naudu uz oplomibu!...

Grižutis atpakaļ uz ols un brandiweina pōrdutowom, jopasoka, ka tur naapsait un bez lelōkim gadejumim.

Aplaižūt styklu (lugūs) dauzišonu, kaida te nuteik biži win; nuteik ari lelōki gadejumi, kurim imesli dud pisadzeršona. Trejs godi tam atpakaļ Gipterines pordutowā pisadzeris Juzups Cižiks laidis it uz sātu. Celiā nu tylta kritis growi un, samercejis yudini, sola wysu nakti, jo aiz stawonim krostim, nawarejis nu growia tikt orā. Pec taidas naktis porwesšonas pidzarušajs wysā pōrsola.

Reitā agri liaudis gojuši garum growia un izdzērduši pidzarušō waidešonu, nalaimigu izrowia nu growia. Bejis jau por walu. Felčers nawarejis nikō paleidzet, un tai nalaimigajs numyra bez swatim sakramentim, jo napraškas tyweji liaudis caur nagudru baili, nalyuguši baznickunga. Winius laikam beidnōja tys, ka pi slymō brismiga smarža bejuse numonama pec lelas pisadzeršonas.

Wel cyts jaunoks gadejums, kurš ir nūticis šugod wosoras swatkūs. Wajag zynot, ka pi mums leiksnīšim wosoras swatku laikā ir četrudesmit stunžu kolpošona. Wysi liaudis nu reita leidz wokoram tur atminiā tū swatu pinokumu, pec kura jōmat nust wysaidas liaunigas litas, Bet na wysim ryup Diwa kolpošona. Daži it uz krūgu wai uz ols-brandiweina būdem, lai tur atwiglynot gryutu sirdi. Tai bejis ar kaidu jaunekli nu Oboruniu solas. Jis tik bejis pisadzeris, ka gūns-dyumi gōjuši pa muti.

Liauds idami nu baznicas iraudzejuši nalaimigu jaunekli weļ dzeiwu, jo zali dyumi nasen sokuši kyupet, un wel spejuši ju atspērdzynot ar „sowom zoliam“, pec kurom uz aptaku staigot nawa wajadzibas. Ka wel breidis, jau nalaimigajs byutu atsawasalojīs ar šos pasaules skaistumim.

Klot bejušajs.

Nu Aužgališim. Pec fabrikas būdnikim it pakal Aužgališu daži saiminiki. Pimaram Škute, sytaiž Korsits, un tagad jū sauc por Eisiuku, isocis ir tērgotis ar brandiweinu plynā marā. Pec jo ir gojuši wel daži saiminiki. Tai tad Aužgališi tagad ir palykuši bogoti ar ols un brandiweina pordutowom. Wini ir aizdūmojuši sew wiglu pelni. Bet taj pelnei ir diw puses. Pelnia ir gūdīga, kad ju Diws swētej, un šitaidai pelnei, war drūši sacit, Diws naswetis, jo solas dzeiwē ols un brandiweina pordutowas ir por brismigi liaunigu litu. Pilsatā cyta lita; bet solā cyta. Lai pimin ti jauni kromniki, kaidu ji sew slawi pelnej un kaidu liaundarigu dorbu dora, maitodami sowus kaiminius caur dzeršonas weicynošonu.

T y s p a t s.

Rezekne, 14 Julija. Rezeknes dziekans, baznickungs Rancans patlaik apturēja nu Witebskas direkcijas atliāušonu uz priwat-školos atklošonu ar pogostu školu (narodnūs učilišču) programu. Direkcija naatliowia šajā skolā mocit bārnus latwiskā woludā, wysi priksmeti, izjemūt tik ticibas zynošonas lekcijas, byus wasti kriwiskā woludā. Mes, kai šos draudzes lūcekli, asam rōdi ari itaidai školai, — lobok jau turet kaut taidu školu, kai pawysam nikaidas. — Paruna soka: „nawa taida slyktuma, kas naizitu par lobu.“ — Rezeknišim, kad jau ir sowa škola, palik tagad tik lyugt direkciju, ka tej atliāutu jim kaut nazcik lekciju nedeli pasnegt bārnim latwiskā woludā. Itū war tik izdarit poši dzymyndnotōju, kuru bārnī nocesis jaunatliāutā skolā, isnagdami par itū lyugumu minetai direkcijai. Leidz padejim lykumim direkcija tū wigli war atliāt.

P. W ō r g u l s.

Rezekne, 9 Julijā Rezeknē nūtyka Kunga Engelhardta litas izmeklešona. 1905 godā 28 Nowembra, wyspōrigas kustibas laikā, topa nūlaupita Engelhartu muiža. Padejajs grizes pi tisas, apwainodams muižas laupišonas litā apleicejus zemnikus, un reizē ari aizrōdija ka šis caur laupišonu panesis zaudijumu uz 3625 rublim. — Bet 9 Julija pi tisas pats Engelhardts pastaža, un tisa jam panastu zaudijumu napizyna, un weļ pati nūtisoja uz 25 rub. Apwainotūs: Jakubu Skabi un L. Indanu Puduliu cima tisa attaisnoja, bet Jezupu Mičuliu nu Bernānu cima un Izidoru Cauni nu Cauniu cima nutisoja uz 2 godim uz arestantu rotom.

Sakstagols. Toli na syltajs un leitojajs Julija meneša laiks ciši aiztureja labibas nūkoršonu. Rudzus soka pliaut par diwi, trejs nedelias weliok, kai dumōja. Niu pat wosorojs teiri zaļš, witom ari weļ nasaaudzis. — Leitojajs laiks samaitōja daudzi sina. Witom sins weļ naapliauts. Ikdinešks leits ari rudzu pliaušonu niu liuti nūkawej. Bedigi zemnicini, tai gryuši pērtkydami ar maizes pērkšonu, jau sen ar napacisšonu gaida jaunas maizes, bet tai ilgi nawar jōš sagaidit. — Wosorojs gondreiz wyscauri sūlej šugod lobu ražu. Bet jo taidas leitojs laiks byus ari toliok, tod wosoroju weļ ndreiz pliaut dais. Zemniceni šaubos, ka rudinia soltumi naaizspātu wosoroja wel uz teirumim

Nu Kūrzemes.

Nalaimiga tej Kurzeme! Jau cik daudz jej ir cituse un cytkort godim un vel vairok padejūs godūs — un tūmar namirim vel nav gola. Wysaidi namiru celēji ari tagad kod nakod apcimoj Kūrzemi un, pec jim dzonodamos, policija dora daudz arestešonu un stoda stypru apsorgošonu. Dažōs pilsatōs kai pimāram Ventspili, kad atit vilcins (mašina) stojis Žandarms pi ikvina brauceja (pasāžira) un meklej pasēs (pasportas) cytaiž arestej. Pi ikvina vilcinia vagona stōw karaveirs ar blisi un kad vilcinjam jōit prujom, žandarmi dora kratišonu, vai naatsarostu pi jō kaidi pretlykumigi roksti, aba kas cyts bailigoks. Padejā menesi ir nuticis daudz arestešonu vysvairok storp latwišu apgaismotim veirim.

Pa vysu Krivijas valsti.

Syzrane, 24 Julija. Syzranes aprinki pi wina saslymušō pizeita koleras slimiba.

Warsawa. Padejū dinu laikā aizturati 19 pōli, socijal-rewoliucioneru partijas lūcekli, kas kai pazynioj awizēs, aizajamuši ar laupišonu un dinstes cylwaku nunowešonu.

Juzowka. 24 Julija nakti Ščerbinowskas winsetes zemnika saiminika mōjukli iģoja 4 apbrūniti weiriši, saseja dalu, iwainoja wadaklu un nūlaupija 507 rubli.

Ekaterinoslaw. Nakti uz 21 Julija uz Širokōs stacijas apbrūniti liaudari uzbruka dzelz-celia artelnikam un, iwainojuši, nūlaupija jam 5000 rubliu.

Simbirskā iwainotajs nu arestantim 24 Julija Triatskō cituma priksniks wakar numyra.

Orel. 25 Julija. Cetri apbrūniti laupitōju wokorā atgōja uz Jelisejewkas pogosta kantori un nūlaupija pasportu blankas un naudu.

— Seličin misteniā seši apbrūniti laupitōji nūkowa witeja pogosta kantes apkolpotōju (storožu) un nūlaupija pogosta wacokajam 31/2 tyukstušas rubliu. — Bet par nazcik dinu policija 5 nu šim laupitōjim sajemia citi. Pi apcinyotim atrosta 6000 tyukstušas rubliu.

Samara. 25 Jul. Šos pilsātas un ari wysas apkortnes dzewotōji pōrdzeiwoj bailigas dinas. — Na cik seģ gōja zinias par maizes tryukumu wysā guberniā un par bedigim boda citejim, un te otkon weļ bailigokas zinias losom awizēs: — te isarodos koleras slimiba, kura par diweju nedeliu laiku, wel poša sokumā jau atjēmia dzeiwibu wairok kai picpadsmit cylwākim. Slymūs piskaitos jau wairok par 50. 24 Julijā winā dinā saslyma 8 cylwāki un nūmyra 3.

Reiga, 25 Julija. Policija apcinyoja wasalu laupitōju bandu, kas kai „Pet. Lis“ pazinoj, izdarijuši 12 laupišonu. Pi jim atrosti rewolwēri, blises un daudzi wysaidu dōrgu litu.

Samara. Sēwiškigā pilsātas dumas lucekli sedē nūspriidia cik spējūt ryupetis, ka par epidemijas (koleras) laiku „kazionkas“ un wysas ols būdes byutu slagtas.

Saratowa. 28 Julija. Caricynā trejs laupitōji, ar brauningim rūkōs, uzbruka artelnikam Maksimowam, kas wedia 7000 rubliu deļ olgas samokšōnas strōdnikim, un nūlaupija jam wysu naudu. Laupitōjim dewias pakaļ pulks strōdniku un cytu cylwāku; laupitōji бага saudidami nu rewolwērim, un diwus nu strōdnikim nūsowia dažus iwainoja; bet golā strōdiniki laupitōjus danōcia un nusyta wysus leidz nowei.

Ufa. Artemjewas cima baškiri atgōja uz Ros-solowska muižu, padzyna muižas rentnikus, pidraudedami jim ar āku nūdadzynošonu, un soka pliaut sinu. Kad uz nakōrtibas witu atbraucia zemskajs načalniks ar pristawu un stražnikim, baškiri soka uz jim saut, un daži ar osom iskaptem dewias uz pristawu, gribadami jū nūgrist, bet stražniki 2 nu baškirim nusyta un dažus iwainoja; pec kō 12 cylwāku aresteja. Nakōrtibas calōju izmeklešonas deļ uz teni izbraucia isprawniks, prokuros un litu izmaklatojs (sledowatels).

Orzemē.

Magadora (Marokko). Aitujuzu tauta kupā ar Aitzemalim uzbruka pilsātai Kendžubi. Daudzi nu karaweirim, kas apsorgōja šū pilsātu nūsyti, daudzi ari pajemti wangibā (plenā). Adamas litas wyscauri nūlaupitas. Gubernatoram laimejos izgēgt. Karaweiru pulks, kas gōja nu Androara pilsātas uz Kendžubi grizes atpakaļ, kad jūš satyka Kendžubes uzbrucēji.

Tanžer. Pec padejom ziniam nu Kazablanka pilsātas, te winu mār nūteik nakōrtibas. Tai nūlaupita marokkas nūdalias banka, nūlaupitas trejs tyukstišas marcinu sterlinga. Winu mār nūteik wysaidas uzbrukšonas. Uz teni aizsyutiti wairok kontr-minonosci ar kara spēku.

Londonē. „Daily Mail“ korespondents dud zynot par Kazablankas pilsātas bombardešonu. 23 Julija reitā Francijas konsluls pazinoja Anglijas konsulam par kara spēkā izstodišonu. Kai tik wys beja sagatawots, sokos bombardešona, kura wykos wasalu dinu, bet wokorā Kazablankas piltāta topa atduta bombardetōjim rūkōs.

Antwerpena. 27 Julija. Portā strōdojuši 700 strōdniku angliku pasludynōja streiku. Wakar 500 cylwāku nu streikotōjim sazatos ar policiju un soka apswaidit jus ar akminim. Policijanti ar pykim zūbinim izkleidynōja streikotōju pulku.

Parize. Litu stowuklis Kazablankā napōrsamej. Bejušōs leidz šam laikam sadūrmēs nusysts ap 4000 marokancu. Ryukšona monoma wyscauri pa wysu Marokkas walsti.

Niu-Jork, 28 Julija. Čikago pilsatā streikoj postas telegrafa nūdales irēdni. Niu-Jorka postas tōš pat nūdales irēdni, izsacidami streikotōjim leidzjūtibu, ari isocia streiku. Streikotōju skaitsasnadz 700. Dinas laikā pisadalija pi streika ari daudzi cytu pilsatu telegrafa apkolpotōji.

Seul, 28 Julija. Storp Korejas karapulkim. Wundžu pilsatā celias stypra ryukšona (buntošonos). Deļ namira apmigšonas aizsyutits uz tini Japonijas jotniku pulks. Idzeiwotōji pisadalija pi sasadumpojušim karaweirim. Sagaidami weļ lelōki namiri un sadursmes.

Redakeijas atbildes.

Bazn. Punculiam. Ciši Jums paldis par lobom, sirsnigom pawēlem un ari par tū možu naudas downoneni, kuru nu Jums apturejom.

Solonikam (Caurigōjejam) Nu Jums pisyutitas zinias nikaidā zinīā likt awizē nawarim, jo pyrmkōrt jyus napanakstjot ni sowas pawōrdes, ni adreses, un ntrkōrt Jyusu zinijoms naw nimos kaidas sēwiškigs pi tō wel gondreiz teiri par priwatu litu rakstis. Taidas litas nūteik winumār pa wysim cimim un na win pi Kolupšim, bet ari pi cytīm. Jopasoka, ka natykumiba un palaidniba pi myusu latwišim wyscauri ir dzili ilaidušas saknes; — saprūtams, waratu rakstīt wyspōrigi par naskaisto nutikšonom pi latwišim, kas ari ir doroms, — bet tys mož kū paleidz, jo tykumiba un palaidniba pi mums kūpā ar sowa dzymyndnotōju timsibu jam cikom kas wērsu par gaismu un lobim dorbim.

I. Madlianes kn-gam. Par istošonas parādu Rezeknes amatnīku skolā (t. i. kaidu godu un ar kaidu zynibu tur pijam) mums labi naw zynoms. — Pec izskaidrojuma šimā litā mes wyslobok iteiksim Jums griztis pi baznickunga P. Tukiša Rezeknē. Baz. Tukišs par šū litu zyna lobok; un dumoju, ka caur Ausekli dus Jums atbildi wysdreizokā laikā.

Sludynojums.

Rudinia **Ekzameni** Svātas Katres baznicas skolā Piterburgā nūtikš 23, 24 un 25 Augustā.

Atbild. redkt. J. Trasuns. — Izdevejs bz. F. Trasuns.

Типогр. Х. И. Бреденфельдъ и Ко., Забалканскій ул. 22.